Taittirīya-Brāhmaṇa

Book 1, Chapter 1

Edited by Subramania Sarma, Chennai

Final proofread version, 1st April 2005

[[1-1-1-1]]

ब्र॒ह्म संध॑त्तं॒ तन्मे॑ जिन्वतम्।

क्ष॒त्रꣳ संध॑त्तं॒ तन्मे॑ जिन्वतम्।

इष॒ꣳ संध॑त्तं॒ तां मे॑ जिन्वतम्।

ऊर्ज॒ꣳ संध॑त्तं॒ तां मे॑ जिन्वतम्।

र॒यिꣳ संध॑त्तं॒ तां मे॑ जिन्वतम्।

पुष्टि॒ꣳ संध॑त्तं॒ तां मे॑ जिन्वतम्।

प्र॒जाꣳ संध॑त्तं॒ तां मे॑ जिन्वतम्।

प॒शून्त्संध॑त्तं॒ तान्मे॑ जिन्वतम्।

स्तु॒तो॑सि॒ जन॑धाः।

दे॒वास्त्वा॑ शु॒क्र॒पाः प्रण॑यन्तु॥ १॥

[[1-1-1-2]]

सु॒वीरा᳚ः प्र॒जाः प्र॑ज॒नय॒न्परी॑हि।

शु॒क्रः शु॒क्रशो॑चिषा।

स्तु॒तो॑सि॒ जन॑धाः।

दे॒वास्त्वा॑ मन्थि॒पाः प्रण॑यन्तु।

सु॒प्र॒जाः प्र॒जाः प्र॑ज॒नय॒न्परी॑हि।

म॒न्थी म॒न्थिशो॑चिषा।

सं॒ज॒ग्मा॒नौ दि॒व आ पृ॑थि॒व्याऽऽयु॑ः।

संध॑त्तं॒ तन्मे॑ जिन्वतम्।

प्रा॒णꣳ संध॑त्तं॒ तं मे॑ जिन्वतम्।

अ॒पा॒नꣳ संध॑त्तं॒ तं मे॑ जिन्वतम्॥ २॥

[[1-1-1-3]]

व्या॒नꣳ संध॑त्तं॒ तं मे॑ जिन्वतम्।

च॒क्षुः सं॑ध॑त्त॒ं तन्मे॑ जिन्वतम्।
श्रोत्र॒ꣳ॒ सं॑ध॑त्त॒ं तन्मे॑ जिन्वतम्।
म॒नः सं॑ध॑त्त॒ं तन्मे॑ जिन्वतम्।
वा॒च॒ꣳ॒ सं॑ध॑त्त॒ं तां मे॑ जिन्वतम्।
आयु॑ः स्थ॒ आयु॑र्मे॑ धत्तम्।
आयु॑र्य॒ज्ञाय॑ धत्तम्।
आयु॑र्य॒ज्ञप॑तये धत्तम्।
प्रा॒णः स्थ॑ः प्रा॒णं मे॑ धत्तम्।
प्रा॒णं य॒ज्ञाय॑ धत्तम्॥ ३॥

[[1-1-1-4]]

प्रा॒णं य॒ज्ञप॑तये धत्तम्।
चक्षु॑ः स्थ॒श्चक्षु॑र्मे॑ धत्तम्।
चक्षु॑र्य॒ज्ञाय॑ धत्तम्।
चक्षु॑र्य॒ज्ञप॑तये धत्तम्।
श्रोत्र॑ꣳ॒ स्थ॒ः श्रोत्रं॑ मे धत्तम्।
श्रोत्रं॑ य॒ज्ञाय॑ धत्तम्।
श्रोत्रं॑ य॒ज्ञप॑तये धत्तम्।
तौ दे॑वौ शुक्रामन्थिनौ।
क॒ल्पय॑त॒ं दैवी॒र्विश॑ः।
क॒ल्पय॑त॒ं मानु॒षीः॥ ४॥

[[1-1-1-5]]

इषमू॒र्ज॑म॒स्मासु॑ धत्तम्।
प्रा॒णान्प॒शुषु॑।
प्र॒जां मयि॑ च॒ यज॑माने च।
निर॑स्त॒ः शण्ड॑ः।
निर॑स्तो॒ मर्क॑ः।
अप॑नुत्तौ॒ शण्डा॒मर्कौ॑ स॒हामुना॑।
शुक्रस्य॑ स॒मिद॑सि।
म॒न्थिन॑ः स॒मिद॑सि।

स प्र॑थ॒मः संकृ॑तिर्वि॒श्वक॑र्मा।

स प्र॑थ॒मो मि॒त्रो वरु॑णो अ॒ग्निः।

स प्र॑थ॒मो बृह॒स्पति॑श्चिकि॒त्वान्।

तस्मा॒ इन्द्रा॑य सु॒तमाजु॑होमि॥ ५॥

न॒य॒न्त्व॒पा॒नꣳ संध॑त्त॒ं तं मे॑ जिन्वतं प्रा॒णं य॒ज्ञाय॑ धत्त॒ं मानु॑षीर॒ग्निर्द्वे च॥ १॥

[[1-1-2-1]]

कृत्ति॑कास्व॒ग्निमाद॑धीत।

ए॒तद्वा अ॒ग्नेर्नक्ष॑त्रम्।

यत्कृत्ति॑काः।

स्वाया॑मे॒वैनं॑ दे॒वता॑यामा॒धाय॑।

ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सी भ॑वति।

मु॒खं वा ए॒तन्नक्ष॑त्राणाम्।

यत्कृत्ति॑काः।

यः कृत्ति॑कास्व॒ग्निमा॑ध॒त्ते।

मु॒ख्य॑ ए॒व भ॑वति।

अथो॒ खलु॑॥ १॥

[[1-1-2-2]]

अ॒ग्नि॒न॒क्ष॒त्रमित्यप॑चायन्ति।

गृ॒हान् ह॒ दाहु॑को भवति।

प्र॒जाप॑ती रोहि॒ण्याम॒ग्निम॑सृजत।

तं दे॒वा रोहि॒ण्यामाद॑धत।

ततो॒ वै ते सर्वा॒न्रोहा॑नरोहन्।

तद्रो॑हि॒ण्यै रो॑हिणि॒त्वम्।

यो रोहि॒ण्याम॒ग्निमा॑ध॒त्ते।

ऋ॒ध्नोत्ये॒व।

सर्वा॒न्रोहा॑न्रोहति।

दे॒वा वै भ॒द्राः सन्तो॒ऽग्निमाधि॑त्सन्त॥ २॥

[[1-1-2-3]]

तेषा॒मना॑हितो॒ऽग्निरासी॑त्।

अथैभ्यो वामं वस्वपाक्रामत्।
ते पुनर्वस्वोरादधत।
ततो वै तान् वामं वसूपावर्तत।
यः पुरा भद्रः सन्पापीयान्त्स्यात्।
स पुनर्वस्वोरग्निमादधीत।
पुनरेवैनं वामं वसूपावर्तते।
भद्रो भवति।
यः कामयेत दानकामा मे प्रजाः स्युरिति।
स पूर्वयोः फल्गुन्योरग्निमादधीत॥ ३॥

[[1-1-2-4]]
अर्यम्णो वा एतन्नक्षत्रम्।
यत्पूर्वे फल्गुनी।
अर्यमेति तमाहुर्यो ददाति।
दानकामा अस्मै प्रजा भवन्ति।
यः कामयेत भगी स्यामिति।
स उत्तरयोः फल्गुन्योरग्निमादधीत।
भगस्य वा एतन्नक्षत्रम्।
यदुत्तरे फल्गुनी।
भग्येव भवति।
कालकञ्जा वै नामासुरा आसन्॥ ४॥

[[1-1-2-5]]
ते सुवर्गाय लोकायाग्निमचिन्वत।
पुरुष इष्टकामुपादधात्पुरुष इष्टकाम्।
स इन्द्रो ब्राह्मणो ब्रुवाण इष्टकामुपाधत्त।
एषा मे चित्रा नामेति।
ते सुवर्गं लोकमाप्रारोहन्।
स इन्द्र इष्टकामावृहत्।
तेऽवाकीर्यन्त।
येऽवाकीर्यन्त।

त ऊर्णावभ्योऽभवन्।
द्वावुदपतताम्॥ ५॥

[[1-1-2-6]]
तौ दिव्यौ श्वानावभवताम्।
यो भ्रातृव्यवांत्स्यात्।
स चित्रायामग्निमादधीत।
अवकीर्यैव भ्रातृव्यान्।
ओजो बलमिन्द्रियं वीर्यमात्मन्धत्ते।
वसन्ता ब्राह्मणोऽग्निमादधीत।
वसन्तो वै ब्राह्मणस्यर्तुः।
स्व एवैनमृतावाधाय।
ब्रह्मवर्चसी भवति।
मुखं वा एतदृतूनाम्॥ ६॥

[[1-1-2-7]]
यद्वसन्तः।
यो वसन्ताऽग्निमाधत्ते।
मुख्य एव भवति।
अथो योनिमन्तमेवैनं प्रजातमाधत्ते।
ग्रीष्मे राजन्य आदधीत।
ग्रीष्मो वै राजन्यस्यर्तुः।
स्व एवैनमृतावाधाय।
इन्द्रियावी भवति।
शरदि वैश्य आदधीत।
शरद्वै वैश्यस्यर्तुः॥ ७॥

[[1-1-2-8]]
स्व एवेनमृतावाधाय।
पशुमान्भवति।
न पूर्वयोः फल्गुन्योरग्निमादधीत।
एषा वै जघन्या रात्रिः संवत्सरस्य।

यत्पूर्वे᳚ फल्गु॑नी।

पृ॒ष्ठि॒त ए॒व सं॑वत्स॒रस्या॒ग्निमा॒धाय॑।

पापी॑यान्भवति।

उत्त॑रयो॒राद॑धीत।

ए॒षा वै प्र॑थ॒मा रात्रिः॑ संवत्स॒रस्य॑।

यदुत्त॑रे॒ फल्गु॑नी।

मु॒ख॒त ए॒व सं॑वत्स॒रस्या॒ग्निमा॒धाय॑।

वसी॑यान्भवति।

अथो॒ खलु॑।

य॒देवैनं॑ य॒ज्ञ उ॑प॒नमे᳚त्।

अथाद॑धीत।

सैवास्यर्द्धिः॑॥ ८॥

खल्वा॑धित्सन्त॒ फल्गु॑न्यो॒र॒ग्निमाद॑धीतासन्नपतताम॒तूनां॑ वैश्य॑स्य॒र्तुरुत्त॑रे॒ फल्गु॑नी॒ षट्च॑॥ २॥

[[1-1-3-1]]

उद्ध॑न्ति।

यदे॒वास्या॑ अमे॒ध्यम्।

तदप॑ हन्ति।

अ॒पोऽवो᳚क्षति॒ शान्त्यै᳚।

सिक॑ता॒ निव॑पति।

ए॒तद्वा अ॒ग्नेर्वै᳚श्वान॒रस्य॑ रू॒पम्।

रू॒पेणै॒व वै᳚श्वान॒रमव॑रुन्धे।

ऊषा॒न्निव॑पति।

पुष्टि॒र्वा ए॒षा प्र॒जन॑नम्।

यदूषाः᳚॥ १॥

[[1-1-3-2]]

पुष्ट्या॑मेव प्र॒जन॑ने॒ऽग्निमाध॑त्ते।

अथो॑ सं॒ज्ञान॑ ए॒व।

सं॒ज्ञान॒ꣳ॒ ह्ये॑तत्प॑शू॒नाम्।

यदूषाः᳚।

द्यावा॑पृथि॒वी स॒हास्ता᳚म्।

ते वि॑य॒ती अ॑ब्रूताम्।

अस्त्वे॒व नौ᳚ स॒ह य॒ज्ञिय॒मिति॑।

यद॒मुष्या॑ य॒ज्ञिय॒मासी᳚त्।

तद॒स्याम॑दधात्।

त ऊषा॑ अभवन्॥ २॥

[[1-1-3-3]]

यद॒स्या य॒ज्ञिय॒मासी᳚त्।

तद॒मुष्या॑मदधात्।

तद॒दश्च॒न्द्रम॑सि कृ॒ष्णम्।

ऊषा᳚न्नि॒वप॑न्न॒दो ध्या॑येत्।

द्यावा॑पृथि॒व्यो॑रे॒व य॒ज्ञिये॒ऽग्निमाध॑त्ते।

अ॒ग्निर्दे॒वेभ्यो॒ निला॑यत।

आ॒खू रू॒पं कृ॒त्वा।

स पृ॑थि॒वीं प्रावि॑शत्।

स ऊ॒तीः कु॑र्वा॒णः पृ॑थि॒वीमनु॒ सम॑चरत्।

तदा॑खुकरी॒षम॑भवत्॥ ३॥

[[1-1-3-4]]

यदा॑खुकरी॒षꣳ सं॑भा॒रो भव॑ति।

यदे॒वास्य॒ तत्र॒ न्य॑क्तम्।

तदे॒वाव॑रुन्धे।

ऊर्जं॒ वा ए॒तꣳ रसं॑ पृथि॒व्या उ॑प॒दीका॒ उद्दि॑हन्ति।

यद्व॒ल्मीक᳚म्।

यद्व॑ल्मीकव॒पा सं॑भा॒रो भव॑ति।

ऊर्ज᳚मे॒व रसं॑ पृथि॒व्या अव॑रुन्धे।

अथो॒ श्रोत्र॑मे॒व।

श्रोत्र॒ꣳ॒ ह्ये॑तत्पृ॑थि॒व्याः।

यद्व॒ल्मीक॑ः॥ ४॥

[[1-1-3-5]]

अब॑धिरो भवति।

य ए॒वं वेद॑।

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत।

तासा॒मन्न॒मुपा᳚क्षीयत।

ताभ्यः॒ सूद॒मुप॒ प्राभि॑नत्।

ततो॒ वै तासा॒मन्नं॒ नाक्षी॑यत।

यस्य॒ सूदः॑ संभा॒रो भव॑ति।

नास्य॑ गृ॒हेऽन्नं॑ क्षीयते॑।

आपो॒ वा इ॒दमग्रे॑ सलि॒लमा॑सीत्।

तेन॑ प्र॒जाप॑तिरश्राम्यत्॥ ५॥

[[1-1-3-6]]

क॒थमि॒दꣳ स्या॒दिति॑।

सो॑ऽपश्यत्पुष्करप॒र्णं तिष्ठ॑त्।

सो॑ऽमन्यत।

अस्ति॒ वै तत्।

यस्मि॑न्नि॒दमधि॒तिष्ठ॒तीति॑।

स व॑रा॒हो रूपं कृ॒त्वोप॒ न्य॑मज्जत्।

स पृ॑थि॒वीम॒ध आ᳚र्च्छत्।

तस्या॑ उप॒हत्योद॑मज्जत्।

तत्पु॑ष्करप॒र्णे᳚ऽप्रथयत्।

यदप्र॑थयत्॥ ६॥

[[1-1-3-7]]

तत्पृ॑थि॒व्यै पृ॑थिवि॒त्वम्।

अभू॒द्वा इ॒दमिति॑।

तद्भूम्यै᳚ भू॒मित्वम्।

तां दिशो॒ऽनु वा॒तः सम॑वहत्।

ताꣳ शर्क᳚राभिरदृꣳहत्।

शं वै नो॑ऽभू॒दिति॑।

तच्छर्क᳚राणाꣳ शर्क॑र॒त्वम्।

य॒द्व॒रा॒ह॒वि॑हतꣳ सं॑भा॒रो भव॑ति।
अ॒स्यामे॒वाच्छ॑म्बट्कारम॒ग्निमाध॑त्ते।
शर्क॑रा भव॑न्ति॒ धृत्यै᳚॥ ७॥

[[1-1-3-8]]
अथो᳚ शं॒त्वाय॑।
सरे॑ता अ॒ग्निरा॒धेय॒ इत्या॑हुः।
आपो॒ वरु॑णस्य॒ पत्न॑य आसन्।
ता अ॒ग्निर॒भ्य॑ध्यायत्।
ताः सम॑भवत्।
तस्य॒ रेतः॒ परा॑ऽपतत्।
तद्धिर॑ण्यमभवत्।
यद्धिर॑ण्यमु॒पास्य॑ति।
सरे॑तसमे॒वाग्निमाध॑त्ते।
पुरु॑ष॒ इन्वै स्वाद्रेत॑सो बीभत्सत॒ इत्या॑हुः॥ ८॥

[[1-1-3-9]]
उ॒त्त॒र॒त उपा॑स्य॒त्यबी॑भत्सायै।
अति॒ प्रय॑च्छति।
आर्ति॑मे॒वाति॒प्रय॑च्छति।
अ॒ग्निर्दे॒वेभ्यो॒ निला॑यत।
अश्वो᳚ रू॒पं कृ॒त्वा।
सो᳚ऽश्व॒त्थे सं॑वत्स॒रम॑तिष्ठत्।
तद॑श्व॒त्थस्या॑श्वत्थ॒त्वम्।
यदा᳚श्व॑त्थः सं॑भा॒रो भव॑ति।
यदे॒वास्य॒ तत्र॒ न्य॑क्तम्।
तदे॒वाव॑रुन्धे॥ ९॥

[[1-1-3-10]]
दे॒वा वा ऊर्जं॒ व्य॑भजन्त।
तत॑ उदु॒म्बर॒ उद॑तिष्ठत्।
ऊर्ग्वा॑ उ॑दु॒म्बरः॑।

यदौ॑दु॑म्बरः संभा॒रो भव॑ति।

ऊर्ज॑मे॒वाव॑रुन्धे।

तृ॒तीय॑स्यामि॒तो दि॒वि सोम॑ आसीत्।

तं गा॑य॒त्र्याह॑रत्।

तस्य॑ प॒र्णम॑च्छिद्यत।

तत्प॒र्णो᳚ऽभवत्।

तत्प॒र्णस्य॑ पर्ण॒त्वम्॥ १०॥

[[1-1-3-11]]

यस्य॑ पर्ण॒मयः॑ संभा॒रो भव॑ति।

सो॒मपी॒थमे॒वाव॑रुन्धे।

दे॒वा वै ब्रह्म॑न्नवदन्त।

तत्प॒र्ण उपा॑श्रृणोत्।

सु॒श्रवा॒ वै नाम॑।

यत्प॑र्ण॒मयः॑ संभा॒रो भव॑ति।

ब्र॒ह्मव॒र्च॒समे॒वाव॑रुन्धे।

प्र॒जाप॑तिर॒ग्निम॑सृजत।

सो᳚ऽबिभे॒त्प्र मा॑ धक्ष्य॒तीति॑।

तꣳ श॒म्या॑ऽशमयत्॥ ११॥

[[1-1-3-12]]

तच्छ॒म्यै᳚ शमि॒त्वम्।

यच्छ॑मी॒मयः॑ संभा॒रो भव॑ति।

शान्त्या॒ अप्र॑दाहाय।

अ॒ग्नेः सृ॒ष्टस्य॑ य॒तः।

विक॑ङ्कतं॒ भा आ᳚र्च्छत्।

यद्वैक॑ङ्कतः संभा॒रो भव॑ति।

भा ए॒वाव॑रुन्धे।

सहृ॑दयो॒ऽग्निरा॒धेय॒ इत्या॑हुः।

म॒रुतो॒ऽद्भिर॒ग्निम॑तमयन्।

तस्य॑ ता॒न्तस्य॒ हृद॒यमाच्छि॑न्दन्।

साऽश॒नि॑रभवत्।
यद॒शनि॑हतस्य वृ॒क्षस्य॑ संभा॒रो भव॑ति।
सहृ॑दयमे॒वाग्निमाध॑त्ते॥ १२॥
ऊषा॑ अभवन्नभवद्व॒ल्मीकाँ॑ऽश्राम्य॒दप्र॑थय॒द्भूत्यै॑ बीभत्स॒थ इत्या॑ह॒ रुन्धे प॒र्णत्व॑मशमयदच्छिन्द॒ग्ँ॒स्त्रीणि॑
च॥ ३॥

[[1-1-4-1]]
द्वा॒द॒शसु॑ विक्रा॒मेष्व॒ग्निमाद॑धीत।
द्वाद॑श॒ मासाः॑ संवत्स॒रः।
सं॒व॒त्स॒रादे॒वैन॑मव॒रुध्याध॑त्ते।
यद्द्वाद॑श॒सु॑ विक्रा॒मेष्वा॒दधी॑त।
परि॑मित॒मव॑रुन्धीत।
चक्षु॑र्नि॑मित॒ आद॑धीत।
इय॒द्द्वाद॑शविक्रा॒मा३ इति॑।
परि॑मितं चै॒वाप॑रिमितं॒ चाव॑रुन्धे।
अनृ॑तं॒ वै वा॒चा व॑दति।
अनृ॑तं॒ मन॑सा ध्यायति॥ १॥

[[1-1-4-2]]
चक्षु॑र्वै॑ स॒त्यम्।
अद्रा३गित्या॑ह।
अद॑र्श॒मिति॑।
तत्स॒त्यम्।
यश्चक्षु॑र्नि॑मिते॒ऽग्निमा॑ध॒त्ते।
स॒त्य ए॒वैन॒माध॑त्ते।
तस्मा॒दाहि॑ताग्नि॒र्नानृ॑तं वदेत्।
नास्य॑ ब्राह्म॒णोऽना॑श्वान्गृ॒हे व॑सेत्।
स॒त्ये ह्य॑स्याग्निराहि॑तः।
आ॒ग्ने॒यी वै रात्रिः॑॥ २॥

[[1-1-4-3]]
आ॒ग्ने॒याः प॒शव॑ः।

ऐन्द्रमहः।
नक्तं गार्हपत्यमादधाति।
पशूनेवावरुन्धे।
दिवाऽऽहवनीयम्।
इन्द्रियमेवावरुन्धे।
अर्धोदिते सूर्य आहवनीयमादधाति।
एतस्मिन्वै लोके प्रजापतिः प्रजा असृजत।
प्रजा एव तद्यजमानः सृजते।
अथो भूतं चैव भविष्यच्चावरुन्धे॥ ३॥

[[1-1-4-4]]
इडा वै मानवी यज्ञानूकाशिन्यासीत्।
साऽशृणोत्।
असुरा अग्निमादधत इति।
तदगच्छत्।
त आहवनीयमग्र आदधत।
अथ गार्हपत्यम्।
अथान्वाहार्यपचनम्।
साऽब्रवीत्।
प्रतीच्येषाꣳ श्रीरगात्।
भद्रा भूत्वा पराभविष्यन्तीति॥ ४॥

[[1-1-4-5]]
यस्यैवमग्निराधीयते।
प्रतीच्यस्य श्रीरेति।
भद्रो भूत्वा पराभवति।
साऽशृणोत्।
देवा अग्निमादधत इति।
तदगच्छत्।
तेऽन्वाहार्यपचनमग्र आदधत।
अथ गार्हपत्यम्।

अथाहवनीयम्।
साऽब्रवीत्॥ ५॥

[[1-1-4-6]]
प्राच्यैषाꣳ श्रीरंगात्।
भद्रा भूत्वा सुवर्गं लोकमैष्यन्ति।
प्रजां तु न वेत्स्यन्त इति।
यस्यैवमग्निराधीयते।
प्राच्यस्य श्रीरेति।
भद्रो भूत्वा सुवर्गं लोकमेति।
प्रजां तु न विन्दते।
साऽब्रवीदिडा मनुम्।
तथा वा अहं तवाग्निमाधास्यामि।
यथा प्र प्रजया पशुभिर्मिथुनैर्जनिष्यसे॥ ६॥

[[1-1-4-7]]
प्रत्यस्मिन्लोके स्थास्यसि।
अभि सुवर्गं लोकं जेष्यसीति।
गार्हपत्यमग्र आदधात्।
गार्हपत्यं वा अनु प्रजाः पशवः प्रजायन्ते।
गार्हपत्येनैवास्मै प्रजां पशून्प्राजनयत्।
अथान्वाहार्यपचनम्।
तिर्यङ्ङिव वा अयं लोकः।
अस्मिन्नेव तेन लोके प्रत्यतिष्ठत्।
अथाहवनीयम्।
तेनैव सुवर्गं लोकमभ्यजयत्॥ ७॥

[[1-1-4-8]]
यस्यैवमग्निराधीयते।
प्र प्रजया पशुभिर्मिथुनैर्जायते।
प्रत्यस्मिँल्लोके तिष्ठति।
अभि सुवर्गं लोकं जयति।

यस्य वा अयथादेवतमग्निराधीयते।
आ देवताभ्यो वृश्च्यते।
पापीयान्भवति।
यस्य यथादेवतम्।
न देवताभ्य आ वृश्च्यते।
वसीयान्भवति॥ ८॥

[[1-1-4-9]]
भृगूणां त्वाऽङ्गिरसां व्रतपते व्रतेनादधामीति भृग्वङ्गिरसामादध्यात्।
आदित्यानां त्वा देवानां व्रतपते व्रतेनादधामीत्यन्यासां ब्राह्मणीनां प्रजानाम्।
वरुणस्य त्वा राज्ञो व्रतपते व्रतेनादधामीति राज्ञः।
इन्द्रस्य त्वेन्द्रियेण व्रतपते व्रतेनादधामीति राजन्यस्य।
मनोस्त्वा ग्रामण्यो व्रतपते व्रतेनादधामीति वैश्यस्य।
ऋभूणां त्वा देवानां व्रतपते व्रतेनादधामीति रथकारस्य।
यथादेवतमग्निराधीयते।
न देवताभ्य आ वृश्च्यते।
वसीयान्भवति॥ ९॥
ध्यायति वै रात्रिश्चावरुन्धे भविष्यन्तीत्यब्रवीज्जनिष्यसेऽजयद्वसीयान्भवति नव च॥ ४॥

[[1-1-5-1]]
प्रजापतिर्वाचः सत्यमपश्यत्।
तेनाग्निमाधत्त।
तेन वै स आर्ध्नोत्।
भूर्भुवः सुवरित्याह।
एतद्वै वाचः सत्यम्।
य एतेनाग्निमाधत्ते।
ऋध्नोत्येव।
अथो सत्यप्राशूरिव भवति।
अथो य एवं विद्वानभिचरति।
स्तृणुत एवैनम्॥ १॥

[[1-1-5-2]]

भूरित्याह।
प्रजा एव तद्यजमानः सृजते।
भुव इत्याह।
अस्मिन्नेव लोके प्रतितिष्ठति।
सुवरित्याह।
सुवर्ग एव लोके प्रतितिष्ठति।
त्रिभिरक्षरैर्गार्हपत्यमादधाति।
त्रय इमे लोकाः।
एष्वेवैनं लोकेषु प्रतिष्ठितमाधत्ते।
सर्वैः पञ्चभिराहवनीयम्॥ २॥

[[1-1-5-3]]

सुवर्गाय वा एष लोकायाधीयते।
यदाहवनीयः।
सुवर्ग एवास्मै लोके वाचः सत्यꣳ सर्वमाप्नोति।
त्रिभिर्गार्हपत्यमादधाति।
पञ्चभिराहवनीयम्।
अष्टौ संपद्यन्ते।
अष्टाक्षरा गायत्री।
गायत्रोऽग्निः।
यावानेवाग्निः।
तमाधत्ते॥ ३॥

[[1-1-5-4]]

प्रजापतिः प्रजा असृजत।
ता अस्मात्सृष्टाः पराचीरायन्न्।
ताभ्यो ज्योतिरुदगृह्णात्।
तं ज्योतिः पश्यन्तीः प्रजा अभिसमावर्तन्त।
उपरीवाग्निमुद्गृह्णीयादुद्धरन्न्।
ज्योतिरेव पश्यन्तीः प्रजा यजमानमभिसमावर्तन्ते।
प्रजापतेरक्ष्यश्वयत्।

तत्परा॑ऽपतत्।

तदश्वो॑ऽभवत्।

तदश्व॑स्याश्व॒त्वम्॥ ४॥

[[1-1-5-5]]

ए॒ष वै प्र॒जाप॑तिः।

यद॒ग्निः।

प्रा॒जा॒प॒त्योऽश्वः॑।

यदश्वं॑ पु॒रस्ता॒न्नय॑ति।

स्वमे॒व चक्षु॒ः पश्य॑न्प्र॒जाप॑ति॒रनू॒दे॑ति।

व॒ज्री वा ए॒षः।

यदश्वः॑।

यदश्वं॑ पु॒रस्ता॒न्नय॑ति।

जा॒ताने॒व भ्रातृ॑व्या॒न्प्रणु॑दते।

पु॒नरा॒व᳚र्तय॑ति॥ ५॥

[[1-1-5-6]]

ज॒नि॒ष्यमा॑णाने॒व प्रति॑नुदते।

न्या॑ह॒वनी॑यो॒ गार्ह᳚पत्यमकामयत।

नि गार्ह᳚पत्य आह॒वनीय᳚म्।

तौ वि॒भाजं॒ नाश॑क्नोत्।

सोऽश्वः॑ पूर्व᳚वाड्भू॒त्वा।

प्राञ्चं॒ पूर्व᳚मुद॑वहत्।

तत्पू॒र्व᳚वाह᳚ः पूर्व᳚वा॒ड्त्वम्।

यदश्वं॑ पु॒रस्ता॒न्नय॑ति।

विभ॑क्तिरे॒वैन॑यो॒ः सा।

अथो॒ नाना॑वीर्यावे॒वैनौ᳚ कुरुते॥ ६॥

[[1-1-5-7]]

यदु॒पर्यु॑परि॒ शिरो॒ हरे᳚त्।

प्रा॒णान् वि॒च्छि॑न्द्यात्।

अ॒धो᳚ऽध॒ः शिरो᳚ हर॑ति।

प्राणानां गोपीथाय।
इयत्यग्रे हरति।
अथेयत्यथेयति।
त्रय इमे लोकाः।
एष्वेवैनं लोकेषु प्रतिष्ठितमाधत्ते।
प्रजापतिरग्निमसृजत।
सोऽबिभेत्प्र मा धक्ष्यतीति॥ ७॥

[[1-1-5-8]]
तस्य त्रेधा महिमानं व्यौहत्।
शान्त्या अप्रदाहाय।
यत्त्रेधाऽग्निराधीयते।
महिमानमेवास्य तद्व्यूहति।
शान्त्या अप्रदाहाय।
पुनरावर्तयति।
महिमानमेवास्य संदधाति।
पशुर्वा एषः।
यदश्वः।
एष रुद्रः॥ ८॥

[[1-1-5-9]]
यदग्निः।
यदश्वस्य पदेऽग्निमादध्यात्।
रुद्राय पशूनपिदध्यात्।
अपशुर्यजमानः स्यात्।
यन्नाक्रमयेत्।
अनवरुद्धा अस्य पशवः स्युः।
पार्श्वत आक्रमयेत्।
यथाऽऽहितस्याग्नेरङ्गारा अभ्यववर्तेरन्न्।
अवरुद्धा अस्य पशवो भवन्ति।
न रुद्रायापिदधाति॥ ९॥

[[1-1-5-10]]

त्रीणि ह॒वीꣳषि॒ निर्व॑पति।

वि॒राज॑ ए॒व विक्रा॒न्तं॒ यज॑मा॒नोऽनु॒ विक्र॑मते।

अ॒ग्नये॒ पव॑मानाय।

अ॒ग्नये॑ पाव॒काय॑।

अ॒ग्नये॒ शुच॑ये।

यद॒ग्नये॒ पव॑मानाय नि॒र्वप॑ति।

पु॒नात्ये॒वैन॑म्।

यद॒ग्नये॑ पाव॒काय॑।

पू॒त ए॒वास्मि॑न्न॒न्नाद्यं॑ दधाति।

यद॒ग्नये॒ शुच॑ये।

ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सम॒ेवास्मि॑न्नुपरि॑ष्टाद्दधाति॥ १०॥

ए॒नमा॒ह॒वनीयं॑ धत्तेऽश्व॒त्वं व॑र्तयति कुरु॒त इति॑ रु॒द्रो द॑धाति॒ यद॒ग्नये॒ शुच॑य॒ एकं॑ च॥ ५॥

[[1-1-6-1]]

दे॒वा॒सु॒राः संय॑त्ता आसन्न्।

ते दे॒वा वि॑ज॒यमु॑प॒यन्तः॑।

अ॒ग्नौ वा॒मं व॒सु संन्य॑दधत।

इ॒दमु॑ नो भविष्यति।

यदि॑ नो जे॒ष्यन्तीति॑।

तद॒ग्निर्नोत्सह॑मशक्नोत्।

तत्त्रे॒धा विन्य॑दधात्।

प॒शुषु तृतीय॑म्।

अ॒प्सु तृतीय॑म्।

आ॒दि॒त्ये तृतीय॑म्॥ १॥

[[1-1-6-2]]

तद्दे॒वा वि॒जित्य॑।

पु॒नर॒वा॑रुरुत्सन्त।

तेँऽग्नये॒ पव॑मानाय पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ निर॑वपन्।

प॒शवो॒ वा अ॒ग्निः पव॑मानः।

यदेव पशुष्वासीत्।
तत्तेनावारुन्धत।
तँऽग्नये पावकाय।
आपो वा अग्निः पावकः।
यदेवाप्स्वासीत्।
तत्तेनावारुन्धत॥ २॥

[[1-1-6-3]]
तँऽग्नये शुचये।
असौ वा आदित्योँऽग्निः शुचिः।
यदेवादित्य आसीत्।
तत्तेनावारुन्धत।
ब्रह्मवादिनो वदन्ति।
तनुवो वावैता अग्न्याधेयस्य।
आग्नेयो वा अष्टाकपालोऽग्न्याधेयमिति।
यत्तं निर्वपेत्।
नैतानि।
यथाऽऽत्मा स्यात्॥ ३॥

[[1-1-6-4]]
नाङ्गानि।
तादृगेव तत्।
यदेतानि निर्वपेत्।
न तम्।
यथाऽङ्गानि स्युः।
नात्मा।
तादृगेव तत्।
उभयानि सह निरुप्याणि।
यज्ञस्य सात्मत्वाय।
उभयं वा एतस्योँन्द्रियं वीर्यमाप्यते॥ ४॥

[[1-1-6-5]]

यो᳚ऽग्निमा॑ध॒त्ते।

ऐ॒न्द्रा॒ग्नमेका॑दशकपाल॒मनु॒निर्व॑पेत्।

आ॒दि॒त्यं च॒रुम्।

इ॒न्द्रा॒ग्नी वै दे॒वाना॒मया॑तयामानौ।

ये ए॒व दे॒वते॒ अया॑तयाम्नी।

ताभ्या॑मे॒वास्मा॑ इन्द्रि॒यं वी॒र्य᳚मव॑रुन्धे।

आ॒दि॒त्यो भ॑वति।

इ॒यं वा अदि॑तिः।

अ॒स्यामे॒व प्रति॑तिष्ठति।

धे॒न्वै वा ए॒तद्रेतः॑॥ ५॥

[[1-1-6-6]]

यदाज्य᳚म्।

अ॒न॒डु॒ह॑स्तण्डु॒लाः।

मि॑थु॒नमे॒वाव॑रुन्धे।

घृ॒ते भ॑वति।

य॒ज्ञस्यालू᳚क्षान्तत्वाय।

च॒त्वार॑ आर्षे॒याः प्राश्न॑न्ति।

दि॑शामे॒व ज्योति॑षि जुहोति।

प॒शवो॒ वा ए॒तानि॑ ह॒वीꣳषि॑।

ए॒ष रु॒द्रः।

यद॒ग्निः॥ ६॥

[[1-1-6-7]]

यत्स॒द्य ए॒तानि॑ ह॒वीꣳषि॑ नि॒र्वपे᳚त्।

रु॒द्राय॑ प॒शूनपि॑ दध्यात्।

अ॒प॒शुर्यज॑मानः स्यात्।

यन्नानु॑नि॒र्वपे᳚त्।

अन॑वरुद्धा अस्य प॒शवः॑ स्युः।

द्वा॒द॒शसु॒ रात्री॒ष्वनु॒ निर्व॑पेत्।

सं॒व॒त्स॒रप्र॑तिमा॒ वै द्वा॒द॑श॒ रात्र॑यः।

संवत्सरेणैवास्मै रुद्रꣳ शमयित्वा।
पशूनवरुन्धे।
यदेकमेकमेतानि हवीꣳषि निर्वपेत्॥ ७॥

[[1-1-6-8]]
यथा त्रीण्यावपनानि पूरयेत्।
तादृक्तत्।
न प्रजननमुच्छिꣳषेत्।
एकं निरुप्य।
उत्तरे समस्येत्।
तृतीयमेवास्मै लोकमुच्छिꣳषति प्रजननाय।
तं प्रजया पशुभिरनु प्रजायते।
अथो यज्ञस्यैवैषाऽभिक्रान्तिः।
रथचक्रं प्रवर्तयति।
मनुष्यरथेनैव देवरथं प्रत्यवरोहति॥ ८॥

[[1-1-6-9]]
ब्रह्मवादिनो वदन्ति।
होतव्यमग्निहोत्राꣳ३न होतव्या३मिति।
यद्यजुषा जुहुयात्।
अयथापूर्वमाहुती जुहुयात्।
यन्न जुहुयात्।
अग्निः पराभवेत्।
तूष्णीमेव होतव्यम्।
यथापूर्वमाहुती जुहोति।
नाग्निः पराभवति।
अग्नीधे ददाति॥ ९॥

[[1-1-6-10]]
अग्निमुखानेवर्तून्प्रीणाति।
उपबर्हणं ददाति।
रूपाणामवरुद्ध्यै।

अश्वं ब्रह्मणे।
इन्द्रियमेवावरुन्धे।
धेनुꣳ होत्रे।
आशिष एवावरुन्धे।
अनड्वाहमध्वर्यवे।
वह्निर्वा अनड्वान्।
वह्निरध्वर्युः॥ १०॥

[[1-1-6-11]]
वह्निनैव वह्निं यज्ञस्यावरुन्धे।
मिथुनौ गावौ ददाति।
मिथुनस्यावरुध्यै।
वासो ददाति।
सर्वदेवत्यं वै वासः।
सर्वा एव देवताः प्रीणाति।
आ द्वादशभ्यो ददाति।
द्वादश मासाः संवत्सरः।
संवत्सर एव प्रतितिष्ठति।
काममूर्ध्वं देयम्।
अपरिमितस्यावरुध्यै॥ ११॥
आदित्ये तृतीयमप्स्वासीत्तत्तेनावारुन्धत स्यादाप्यते रेतोऽग्निरेकमेकमेतानि हवीꣳषि निर्वपेत्प्रत्यवरोहति ददात्यध्वर्युर्देयमेकं च॥ ६॥

[[1-1-7-1]]
घर्मः शिरस्तदयमग्निः।
संप्रियः पशुभिर्भुवत्।
छर्दिस्तोकाय तनयाय यच्छ।
वातः प्राणस्तदयमग्निः।
संप्रियः पशुभिर्भुवत्।
स्वदितं तोकाय तनयाय पितुं पच।
प्राचीमनु प्रदिशं प्रेहि विद्वान्।

अग्नेरग्ने पुरो अग्निर्भवेह।
विश्वा आशा दीद्यानो विभाहि।
ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे॥ १॥

[[1-1-7-2]]
अर्कश्चक्षुस्तदसौ सूर्यस्तदयमग्निः।
संप्रियः पशुभिर्भुवत्।
यत्ते शुक्र शुक्रं वर्चः शुक्रा तनूः।
शुक्रं ज्योतिरजस्रम्।
तेन मे दीदिहि तेन त्वाऽऽदधे।
अग्निनाऽग्ने ब्रह्मणा।
आनशे व्यानशे सर्वमायुर्व्यानशे।
ये ते अग्ने शिवे तनुवौ।
विराट्च स्वराट्च।
ते मा विशतां ते मा जिन्वताम्॥ २॥

[[1-1-7-3]]
ये ते अग्ने शिवे तनुवौ।
सम्राट्चाभिभूश्च।
ते मा विशतां ते मा जिन्वताम्।
ये ते अग्ने शिवे तनुवौ।
विभूश्च परिभूश्च।
ते मा विशतां ते मा जिन्वताम्।
ये ते अग्ने शिवे तनुवौ।
प्रभ्वी च प्रभूतिश्च।
ते मा विशतां ते मा जिन्वताम्।
यास्ते अग्ने शिवास्तनुवः।
ताभिस्त्वाऽऽदधे।
यास्ते अग्ने घोरास्तनुवः।
ताभिरमुं गच्छ॥ ३॥
चतुष्पदे जिन्वतां तनुवस्त्रीणि च॥ ७॥

[[1-1-8-1]]

इमे वा एते लोका अग्नयः।
ते यद्व्यावृत्ता आधीयेरन्न्।
शोचयेयुर्यजमानम्।
घर्मः शिर इति गार्हपत्यमादधाति।
वातः प्राण इत्यन्वाहार्यपचनम्।
अर्कश्चक्षुरित्याहवनीयम्।
तेनैवैनान्व्यावर्तयति।
तथा न शोचयन्ति यजमानम्।
रथन्तरमभिगायते गार्हपत्य आधीयमाने।
राथन्तरो वा अयं लोकः॥ १॥

[[1-1-8-2]]

अस्मिन्नेवैनं लोके प्रतिष्ठितमाधत्ते।
वामदेव्यमभिगायत उद्ध्रियमाणे।
अन्तरिक्षं वै वामदेव्यम्।
अन्तरिक्ष एवैनं प्रतिष्ठितमाधत्ते।
अथो शान्तिर्वै वामदेव्यम्।
शान्तमेवैनं पशव्यमुद्धरते।
बृहदभिगायत आहवनीय आधीयमाने।
बार्हतो वा असौ लोकः।
अमुष्मिन्नेवैनं लोके प्रतिष्ठितमाधत्ते।
प्रजापतिरग्निमसृजत॥ २॥

[[1-1-8-3]]

सोऽश्वो वारो भूत्वा पराङैत्।
तं वारवन्तीयेनावारयत।
तद्वारवन्तीयस्य वारवन्तीयत्वम्।
श्यैतेन श्येती अकुरुत।
तच्छ्यैतस्य श्यैतत्वम्।
यद्वारवन्तीयमभिगायते।

वा॒र॒यि॒त्वैवैनं॑ प्रति॑ष्ठित॒माध॑त्ते।
श्यै॒तेन॑ श्ये॒ती कु॑रुते।
घ॒र्मः शिर॒ इ॒ति गार्ह॑पत्य॒माद॑धाति।
सशी॑र्षाणमे॒वैन॒माध॑त्ते॥ ३॥

[[1-1-8-4]]
उपै॑न॒मुत्त॑रो य॒ज्ञो न॑मति।
रु॒द्रो वा ए॒षः।
यद॒ग्निः।
स आ॑धी॒यमा॑न ईश्व॒रो यज॑मानस्य प॒शून् हिꣳसि॑तोः।
संप्रि॑यः प॒शुभि॑र्भु॒वदि॑त्या॑ह।
प॒शुभि॑रे॒वैन॒ꣳ संप्रि॑यं करोति।
प॒शू॒नामहिꣳ॑सायै।
छ॒र्दिस्तो॒काय॒ तन॑याय य॒च्छेत्या॑ह।
आ॒शिष॑मे॒वैतामाशा॑स्ते।
वात॑ः प्रा॒ण इत्य॑न्वाहार्य॒पच॑नम्॥ ४॥

[[1-1-8-5]]
सप्रा॑णमे॒वैन॒माध॑त्ते।
स्व॒दि॒तं तो॒काय॒ तन॑याय पि॒तुं प॒चेत्या॑ह।
अन्न॑मे॒वास्मै॑ स्वदयति।
प्राची॒मनु॑ प्र॒दिशं॑ प्रेहि॑ वि॒द्वानित्या॑ह।
विभ॑क्तिरे॒वैन॑यो॒ः सा।
अथो॒ नाना॑वीर्या॒वे॒वैनौ॑ कुरुते।
ऊर्जं॑ नो धेहि द्वि॒पदे॒ चतु॑ष्पद॒ इत्या॑ह।
आ॒शिष॑मे॒वैतामाशा॑स्ते।
अ॒र्कश्चक्षु॒रित्या॑हव॒नीय॑म्।
अ॒र्को वै दे॒वाना॒मन्न॑म्॥ ५॥

[[1-1-8-6]]
अन्न॑मे॒वाव॑रुन्धे।
तेन॑ मे दीदि॒हीत्या॑ह।

समिन्ध एवैनम्।
आनशे व्यानश इति त्रिरुदिङ्गयति।
त्रय इमे लोकाः।
एष्वेवैनं लोकेषु प्रतिष्ठितमाधत्ते।
तत्तथा न कार्यम्।
वीङ्गितमप्रतिष्ठितमादधीत।
उद्धृत्यैवाधायाभिमन्त्रियः।
अवीङ्गितमेवैनं प्रतिष्ठितमाधत्ते।
विराड्ढ स्वराड्ढ यास्ते अग्ने शिवास्तनुवस्ताभिस्त्वाऽऽदध इत्याह।
एता वा अग्नेः शिवास्तनुवः।
ताभिरेवैनꣳ समर्धयति।
यास्ते अग्ने घोरास्तनुवस्ताभिरमुं गच्छेति ब्रूयाद्यं द्विष्यात्।
ताभिरेवैनं पराभावयति॥ ६॥
लोकोऽसृजतैनमाधत्तेऽन्वाहार्यपचनं देवानामन्नमेनं प्रतिष्ठितमाधत्ते पञ्च च॥ ८॥

[[1-1-9-1]]
शमीगर्भादग्निं मन्थति।
एषा वा अग्नेर्यज्ञिया तनूः।
तामेवास्मै जनयति।
अदितिः पुत्रकामा।
साध्येभ्यो देवेभ्यो ब्रह्मौदनमपचत्।
तस्या उच्छेषणमददुः।
तत्प्राश्ञात्।
सा रेतोऽधत्त।
तस्यै धाता चार्यमा चाजायेताम्।
सा द्वितीयमपचत्॥ १॥

[[1-1-9-2]]
तस्या उच्छेषणमददुः।
तत्प्राश्ञात्।
सा रेतोऽधत्त।

तस्यै मित्रश्च वरुणश्चाजायेताम्।
सा तृतीयमपचत्।
तस्या उच्छेषणमददुः।
तत्प्राश्ञात्।
सा रेतोऽधत्त।
तस्या अ॒ꣳशश्च भगश्चाजायेताम्।
सा चतुर्थमपचत्॥ २॥

[[1-1-9-3]]
तस्या उच्छेषणमददुः।
तत्प्राश्ञात्।
सा रेतोऽधत्त।
तस्या इन्द्रश्च विवस्वाꣳश्चाजायेताम्।
ब्रह्मौदनं पचति।
रेत एव तद्दधाति।
प्राश्नन्ति ब्राह्मणा ओदनम्।
यदाज्यमुच्छिष्यते।
तेन समिधोऽभ्यज्यादधाति।
उच्छेषणाद्ध्या अदिती रेतोऽधत्त॥ ३॥

[[1-1-9-4]]
उच्छेषणादेव तद्रेतो धत्ते।
अस्थि वा एतत्।
यत्समिधः।
एतद्रेतः।
यदाज्यम्।
यदाज्येन समिधोऽभ्यज्यादधाति।
अस्थ्येव तद्रेतसि दधाति।
तिस्र आदधाति मिथुनत्वाय।
इयतीर्भवन्ति।
प्रजापतिना यज्ञमुखेन संमिताः॥ ४॥

[[1-1-9-5]]

इय॑तीर्भ॑वन्ति।

य॒ज्ञ॒प॒रु॒षा संमि॑ताः।

इय॑तीर्भ॑वन्ति।

ए॒ताव॒द्वै पुरु॑षे वी॒र्य᳚म्।

वी॒र्य᳚संमिताः।

आ॒र्द्रा भ॑वन्ति।

आ॒र्द्रमि॑व॒ हि रेतः॑ सि॒च्यते᳚।

चि॒त्रि॒यस्या᳚श्व॒त्थस्याद॑धाति।

चि॒त्रमे॒व भ॑वति।

घृ॒तव॑तीभि॒राद॑धाति॥ ५॥

[[1-1-9-6]]

ए॒तद्वा अ॒ग्नेः प्रि॒यं धाम॑।

यद्घृ॒तम्।

प्रि॒येणै॒वैन॒ं धाम्ना॒ सम॑र्धयति।

अथो॒ तेज॑सा।

गा॒य॒त्रीभि॑र्ब्रा॒ह्मण॒स्याद॑ध्यात्।

गा॒य॒त्रच्छ॑न्दा॒ वै ब्रा᳚ह्म॒णः।

स्वस्य॒ छन्द॑सः प्रत्यय॒नस्त्वाय॑।

त्रि॒ष्टुग्भी᳚ राज॒न्य॑स्य।

त्रि॒ष्टुप्छ॑न्दा॒ वै रा॑ज॒न्यः॑।

स्वस्य॒ छन्द॑सः प्रत्यय॒नस्त्वाय॑॥ ६॥

[[1-1-9-7]]

जग॑तीभि॒र्वैश्य॑स्य।

जग॑तीछन्दा॒ वै वैश्यः॑।

स्वस्य॒ छन्द॑सः प्रत्यय॒नस्त्वाय॑।

तꣳ सं॑वत्स॒रं गो॑पायेत्।

स॒ंव॒त्स॒रꣳ हि रेतो᳚ हि॒तं व᳚र्धते।

यद्ये᳚नꣳ संवत्स॒रे नोप॒नमे᳚त्।

स॒मिधः॒ पु॒नराद॑ध्यात्।

रेत॑ ए॒व तद्धि॒तं वर्ध᳚मानमेति।

न मा॒ꣳ॒सम॑श्नीयात्।

न स्त्रि॒यमुपे॑यात्॥ ७॥

[[1-1-9-8]]

यन्मा॒ꣳ॒सम॑श्नी॒यात्।

यत्स्त्रिय॑मुपे॒यात्।

निर्वी᳚र्यः स्यात्।

नैन॑म॒ग्निरुप॑नमेत्।

श्व आ॑धा॒स्यमा॑नो ब्रह्मौद॒नं प॑चति।

आ॒दि॒त्या वा इ॒त उ॑त्त॒माः सु॑व॒र्गं लो॒कमा॑यन्न्।

ते वा इ॒तो यन्तं॒ प्रति॑नुदन्ते।

ए॒ते खलु॒ वावादि॒त्याः।

यद्ब्रा᳚ह्म॒णाः।

तैरे॒व स॒न्त्वं ग॑च्छति॥ ८॥

[[1-1-9-9]]

नैनं॒ प्रति॑नुदन्ते।

ब्र॒ह्म॒वा॒दिनो᳚ वदन्ति।

क्व॑ सः।

अ॒ग्निः का॒र्य᳚ः।

यो᳚ऽस्मै प्र॒जां प॒शून्प्र॑ज॒नय॒तीति॑।

शल्कै॒स्ताꣳ रात्रि॑म॒ग्निमि॑न्धीत।

तस्मि॑न्नुपव्यु॒षम॒रणी॒ निष्ट॑पेत्।

यथ॑र्ष॒भाय॑ वाशि॒ता न्या॑विच्छा॒यति॑।

त॒दृगे॒व तत्।

अ॒पो॒दूह्य॒ भस्मा॒ग्निं म॑न्थति॥ ९॥

[[1-1-9-10]]

सैव साऽग्नेः सन्त॑तिः।

तं म॑थि॒त्वा प्राञ्च॒मुद्ध॑रति।

सं॒व॒त्स॒रमे॒व तद्रेतो॑ हि॒तं प्रज॑नयति।
अना॑हि॒त॒स्तस्या॒ग्निरित्या॑हुः।
यः स॒मिधो॒ऽना॑धाया॒ग्निमा॑ध॒त्त इति॑।
ताः सं॑वत्स॒रे पु॒रस्ता॒दाद॑ध्यात्।
सं॒व॒त्स॒रादे॒वैन॑मव॒रुध्याध॑त्ते।
यदि॑ संवत्स॒रे नाद॒ध्यात्।
द्वा॒द॒श्यां॑ पु॒रस्ता॒दाद॑ध्यात्।
सं॒व॒त्स॒रप्र॑तिमा॒ वै द्वाद॑श॒ रात्र॑यः।
सं॒व॒त्स॒रमे॒वास्याहि॑ता भवन्ति।
यदि॑ द्वा॒द॒श्यां॑ नाद॒ध्यात्।
त्र्य॒हे पु॒रस्ता॒दाद॑ध्यात्।
आहि॑ता ए॒वास्य॑ भवन्ति॥ १०॥
द्वि॒तीय॑मपच॒तुर्थ॑मप॒चद॒दि॑ती॒ रेतो॒ऽधत्त॒ संमि॑ता घृ॒तव॑तीभि॒राद॑धाति राज॒न्यः॑ स्वस्य॒ छन्द॑सः
प्रत्यय॒नस्त्वायै॑याद्गच्छति मन्थति॒ रात्र॑यश्च॒त्वारि॑ च॥ ९॥

[[1-1-10-1]]
प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत।
स रि॑रिचा॒नो॑ऽमन्यत।
स तपो॑ऽतप्यत।
स आ॒त्मन्वी॒र्य॑मपश्यत्।
तद॑वर्धत।
तद॑स्मा॒त्सह॑सो॒र्ध्वम॑सृज्यत।
सा वि॒राड॑भवत्।
तां दे॑वासु॒रा व्य॑गृह्णत।
सो॑ऽब्रवीत्प्र॒जाप॑तिः।
मम॒ वा ए॒षा॥ १॥

[[1-1-10-2]]
दोहा॑ ए॒व यु॒ष्माक॒मिति॑।
सा ततः॒ प्राच्युद॑क्रामत्।
तत्प्र॒जाप॑ति॒ः पर्य॑गृह्णात्।

अथ॑र्व पि॒तुं मे॑ गोपा॒येति॑।
सा द्वि॒तीय॒मुद॑क्रामत्।
तत्प्र॒जाप॑ति॒: पर्य॑गृह्णात्।
नर्य॑ प्र॒जां मे॑ गोपा॒येति॑।
सा तृ॒तीय॒मुद॑क्रामत्।
तत्प्र॒जाप॑ति॒: पर्य॑गृह्णात्।
शꣳस्य॑ प॒शून्मे॑ गोपा॒येति॑॥ २॥

[[1-1-10-3]]

सा च॑तु॒र्थमुद॑क्रामत्।
तत्प्र॒जाप॑ति॒: पर्य॑गृह्णात्।
सप्र॑थ स॒भां मे॑ गोपा॒येति॑।
सा प॑ञ्च॒ममुद॑क्रामत्।
तत्प्र॒जाप॑ति॒: पर्य॑गृह्णात्।
अहे॑ बुध्निय॒ मन्त्रं॑ मे गोपा॒येति॑।
अ॒ग्नीन् वाव सा तान्व्य॑क्रमत।
तान्प्र॒जाप॑ति॒: पर्य॑गृह्णात्।
अथो॑ प॒ङ्क्तिमे॒व।
प॒ङ्क्तिर्वा॑ ए॒षा ब्रा॑ह्म॒णे प्रवि॑ष्टा॥ ३॥

[[1-1-10-4]]

तामा॒त्मनोऽधि॒ निर्मि॑मीते।
यद॒ग्निरा॑धी॒यते॑।
तस्मा॑दे॒ताव॑न्तो॒ऽग्नय॒ आधी॑यन्ते।
पाङ्क्तं॒ वा इ॒दꣳ सर्व॑म्।
पाङ्क्ते॑नै॒व पाङ्क्तꣳ स्पृणोति।
अथ॑र्व पि॒तुं मे॑ गोपा॒येत्या॑ह।
अन्न॑मे॒वैतेन॑ स्पृणोति।
नर्य॑ प्र॒जां मे॑ गोपा॒येत्या॑ह।
प्र॒जामे॒वैतेन॑ स्पृणोति।
शꣳस्य॑ प॒शून्मे॑ गोपा॒येत्या॑ह॥ ४॥

[[1-1-10-5]]

पशूनेवैतेन स्पृणोति।

सप्रथ सभां मे गोपायेत्याह।

सभामेवैतेनैन्द्रियꣳ स्पृणोति।

अहे बुध्निय मन्त्रं मे गोपायेत्याह।

मन्त्रमेवैतेन श्रियꣳ स्पृणोति।

यदन्वाहार्यपचनेऽन्वाहार्यं पचन्ति।

तेन सोऽस्याभीष्टः प्रीतः।

यद्गार्हपत्य आज्यमधिश्रयन्ति संपत्नीर्याजयन्ति।

तेन सोऽस्याभीष्टः प्रीतः।

यदाहवनीये जुह्वति॥ ५॥

[[1-1-10-6]]

तेन सोऽस्याभीष्टः प्रीतः।

यत्सभायां विजयन्ते।

तेन सोऽस्याभीष्टः प्रीतः।

यदावसथेऽन्नꣳ हरन्ति।

तेन सोऽस्याभीष्टः प्रीतः।

तथाऽस्य सर्वे प्रीता अभीष्टा आधीयन्ते।

प्रवसथमेष्यन्नेवमुपतिष्ठेतैकमेकम्।

यथा ब्राह्मणाय गृहेवासिने परिदाय गृहानेति।

तादृगेव तत्।

पुनरागत्योपतिष्ठते।

साऽभागेयमेवैषां तत्।

सा ततं ऊर्ध्वारोहत्।

सा रोहिण्यभवत्।

तद्रोहिण्यै रोहिणित्वम्।

रोहिण्यामग्निमादधीत।

स्व एवैनं योनौ प्रतिष्ठितमाधत्ते।

ऋध्नोत्येनेन॥ ६॥

एषा पशून्मे गोपायेति प्रविष्टा पशून्मे गोपायेत्याह जुहोति तिष्ठते सप्त च॥ १०॥

ब्रह्म संधत्तं कृत्तिकासूद्धन्ति द्वादशसु प्रजापतिर्वाचो देवासुरास्तदग्निर्नोद्धर्मः शिर इमे वै शमीगर्भात्प्रजापतिः स रिरिचानः सतपः स आत्मन्वीर्यं दश॥ १०॥

ब्रह्म संधत्तं तौ दिव्यावथौ शंत्वाय प्राच्येषां यदुपर्युपरि यत्सद्यः सोऽश्वोऽवारो भूत्वा जगतीभिरशीतिः॥ ८०॥